

Poština
pavšalirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsak petek.

Celoletna na-
ročnina 50 — D
mesečna 5 — „
Inozemstvo
celoletno 100.
Posamezne
številke se ra-
čunijo po D 1 25Inserati
se računajo:
pol str. 560 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglasih
beseda 50 p.**Kaj hočemo?** Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!

Ali je prav tako?

»Vse cenjene naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, da izpolnijo priložene položnice, sicer jim pošiljanje lista ustavimo« — tako beremo mesec za mesecem v »Slovenca«, »Narodu«, »Jutru« itd. in žalibog, tudi v »Avtonomistu«.

Omenjene besede so za Slovence velika sramota in značilen pojav naše nekdanje popolnoma zavržene politične vzgoje.

Kdor si naroči nove hlače, jih mora plačati; če ne, ga krojač toži. Kdor si naroči kakšno knjigo, jo mora plačati. Kdor je član kakega društva, mora svoj letni prispevek plačati. Niti najbolj skromna cerkvena bratovščina se ne more držati, če je njeni člani ne podpirajo z gotovimi, magari še tako skromnimi zneski.

Kar velja povsod v življenju, pa po mišljenju velikega števila naročnikov raznih slovenskih časopisov ne sme veljati za naročene časopise! Kakor da bi mogli ti biti zastoj!

Časopisi pa stanejo mnogo denarja. Papir, na katerem so tiskani, je treba plačati. Tiskarski delavci morajo tudi jesti, torej jih je treba plačati. Različne sotrudnike je treba plačati. Poštino je treba plačati. Vsa ta plačila morajo biti pravočasno poravnana, ker pošta ne čaka, ravno tako tudi ne morejo čakati izdelovalci papirja.

Kdor torej zahteva, da prejema naročeno blago točno in redno, mora tudi točno in redno poravnati svoje obveznosti. To je pošteno in odkrito.

Zakaj pa se je zlasti med Slovenci razpasla glede poravnavanja naročnine taka strašna in grda malomarnost, ki nam nikakor ni v čast, ampak pred vsem svetom v velike sramoto?

Odgovor: Zato, ker so naše politične stranke ljudi zlasti v tem oziru silno malomarno vzgojile!

V slovenski politiki je že od nekdanj igral denar silno veliko vlogo. Pri nas se je skoro vedno začela vsaka politična akcija z denarjem in z denarjem se je gradilo od zgoraj navzdol! Slovenski politiki so važnost časopisja prav dobro razumeli in zato so tudi skrbeli za časopis, ki bi širil njihove nazore med ljudi. Niso pa nikdar vzgojevali ljudi tako, da bi jim bili dopovedali, da je treba časopis tudi plačati, ampak so rajše med seboj zložili potrebne svote za kritje časopisnih stroškov in so časopise razpošiljali med ljudi zastoj ali pa na pol zastoj, samo da so obdržali v svojih rokah močno agitacijsko sredstvo. Na ta način so ljudi tako pokvarili, da danes med nami splošno prevladuje mnenje, da je treba pač plačati hlače, časopisa pa ni treba plačati, ker ga mora vsak dati zastoj.

Sedaj pa se vprašajmo: Ali je prav tako? Ali je to dobro?

Pravilen odgovor na to vprašanje mora najti vsak pošten človek sam!

Pošteno in pravilno je, če zahteva vsak, kdor širi s pomočjo časopisa svoje misli med ljudi, za izdajanje časopisa od ljudi tudi pravilno plačilo. Časopis mora veljati toliko, kolikor stane. Če pridejo ljudje do prepričanja, da je kakšen list dober in pošten, morajo biti tudi ljudje toliko pošteni, da ga bodo plačevali vsaj toliko, kolikor znašajo stroški. Če pa ljudje spoznajo, da jim ta ali oni časopis ni všeč, naj ga vrnejo. Ali plačati, ali vrniti — to je pravilno in pošteno! Če bi se ljudje ravnali po tem načelu, bi kaj hitro izginili iz raznih listov uvodoma omenjeni večni opomini na plačevanje naročnine!

Ko smo pred štirimi leti začeli izdajati »Avtonomista«, smo se postavili takoj na stališče, da mora list veljati toliko, kolikor res stane in smo takrat določili ceno za eno številko na dve kroni. Večina listov, ki so takrat izhajali, je bila mnogo cenejša, to pa zato, ker so primanjkljaj plačevali razne politične in nepolitične organizacije iz drugih virov.

Takih posebnih virov za kritje morebitnih primanjkljajev (banke, vladna podpora itd.) mi nismo imeli in jih še danes nimamo. Mi smo torej rekli: Če bodo ljudje z nami soglašali in nam dali prav, bodo list morali sami vzdrževati z vestnim in točnim plačevanjem naročnine. Če pa mislijo, da jim je naš list odveč, ga bodo vračali in nam povedali, da ga ne marajo. Če ljudje lista ne marajo, ga bomo ustavili in stvar bo rešena, ker se svet zato gotovo ne bo podrl.

Tako smo rekli že od vsega početka. Toda posledice greha naše zavožene politične vzgoje smo morali občutiti tudi mi. Ljudje hočejo pač list brati, ne zavedajo pa se dovolj svoje dolžnosti, da je treba list

tudi plačati, češ če nam drugi pošljajo svoje liste takorekoč zastoj, naj ga pa še ti!

Mi pa tega ne bomo storili! Prvič tega ne moremo stiriti, ker nismo v zvezi z nobenimi bankami itd., ki bi krile naše stroške, drugič pa tudi zato ne, ker tega ne bi hoteli storiti, če bi tudi imeli denar na razpolago. Mi stojimo na stališču, da si morajo ljudje to, kar radi bero, tudi sami vzdrževati. Gibanje, ki se širi med ljudi s pomočjo tujega denarja, ni nič vredno; nekaj vredno je samo to, kar si ljudstvo samo sezida iz svoje lastne moči!

Današnji številki »Avtonomista« prilagamo izpolnjene poštne položnice. Ali se bodo vsaj naročniki »Avtonomista« otresli zgoraj omenjene grde navade in si bodo vsaj oni hoteli sami vzdrževati svoj list? Ali bodo vsaj ti pokazali toliko ponosa, časti in poštenja, da bodo rekli, da zastoj ne marajo nič, ampak da bodo hoteli vsakemu pokazati, da je »Avtonomist« res njihov list? Bomo videli!

Cirilica v naših ljudskih šolah.

Ljudske šole so zavodi, kjer naj se otroci naučijo tega, kar jim je za poznejše življenje najbolj potrebno, namreč brati, pisati in računati. Glavna stvar je seveda branje in pisanje. Kdor zna brati, se bo z lahkoto naučil tudi marsičesa drugega iz knjig, ki jih lahko bere v svojem prostem času.

Zdrava pamet nam pravi, da se morajo otroci učiti branja, pisanja in računanja v svojem materinem jeziku. Če bi učitelj začel slovenskim otrokom pripovedovati kaj v njim nerazumljivem, n. pr. v kitajskem jeziku, ga bodo otroci gledali kot tele nova vrata.

Razum nam dalje pravi, da otroških možganov ne smemo preveč obremenjevati. Otroci naj se uče takorekoč igraje, da sami ne vedo, kdaj so se kaj naučili, uče

naj se pa zato v ljudski šoli le najpotrebnejših stvari in takih stvari, ki so jim najbližje po njihovi okolici. To vzgojno načelo je danes povsod uveljavljeno.

Ni pa to načelo uveljavljeno pri nas.

V stari Avstriji so začeli že zgodaj v ljudski šoli vtepati v glavo nemški jezik in seveda tudi nemške velike in nemške male črke poleg slovenskih velikih in slovenskih malih črk. Torej štirikratno delo! Štirikratno delo in štirikratni napor za otroke, ki niso znali še niti svojih črk! Tako protivzgojno so delali v bivši Avstriji zato, ker so hoteli iz nas kar čez noč napraviti Nemce.

Naši slavni centralistični »Jugosloveni« niso bili in niso v tem oziru za las boljši kot so bili nekda-

LISTEK.

66

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Senoa.

»Vas ne veže več! Črez kak mesec bo minilo tudi tretje leto in povrh tega Vam moram povedati, da Miliča ni več.«

»Ni več?« se je zdrznila Uršula, »ali je mogoče? In kdo ti je povedal?«

»Alapičev zaupnik Drmačič. V skrbeh za bodočnost svoje sestre sem ga še enkrat poslala na Turško. Prišel je v Banjo luko. Tam je izvedel od očitvidca, da so ob priliki vstaje vse krščanske sužnje posekali, med njimi tudi Miliča in Mogaiča. Drmačič je bil na Miličevem grobu. Tako imaš zdaj proste roke!«

»Kje je ta človek, kje?« reče zmedena Uršula.

»Ali ti ga naj pripeljem?«

»Pripelji!«

Konjska je odšla in čez nekaj časa za roko pripeljala Zofko; takoj za njima je vstopil Drmačič, ki se je ustavil pri vratih in po strani opazoval zdaj Uršulo, zdaj Zofko, ki je sedla k materi in razcapana plaho ogledovala.

»Vaša milost,« se je pisar poklonil, »ste blagovolili poklicati mene nevrednega grešnika pred se.«

»Da, je rekla Uršula, »ali veš, zakaj?«

»Vem,« je odgovoril z žalostnim obrazom Šimen, »zaradi gospoda Miliča.«

»Kaj veš o njem?« ga je vprašala Uršula.

»Eh, vse vem, toda ljubše bi mi bilo, če bi ne vedel nič,« je odvrnil Drmačič s sklonjeno glavo; »če sem tudi ničvrednež, vendar je v meni še troha krščanskega srca. Milič je bil zaslužjen v Banji luki.«

»Ali je živ?« je radostno zadržala Zofka.

»Nespodobni Turki,« je nadaljeval Šimen, »pritiskajo ubogo krščansko ljudstvo, da bi se sam Bog razjokal. Milič, ta plemenita duša, je vse to gledal z lastnimi očmi. Na njegov nasvet so se zarotili kristjani, da bodo neko noč skupno planili nad Turke, Milič pa bi jih naj vodil. Prokleta izdaja!« je tresnil pisar z nogo ob zemljo, dočim je Zofka vanj uprla svoje široke oči in se tresla kakor šiba.

»Da,« je nadaljeval Drmačič z otožnim glasom, »neki rojak jih je izdal in vsi kristjani so prišli v sužnost. Miliču pa so — —«

»Kaj?« je planila Zofka kvišku in iztegnila roke proti pisarju.

»Odsekali glavo!« je odgovoril pisar in dekle mirno pogledal.

»Joj!« je obupano kriknila deklica in padla nezavestna v objem svoje sestre.

»Kdo ti je to povedal?« je ostro vprašala Uršula.

»Ubogi frančiškan, ki je pokopal truplo vrlega junaka.«

»V resnici?«

»Prisežem pri lastnem izveličanju!« in pisar je vzdignil tri prste.

»Idi!« mu je Uršula zamahnila z roko in stopila k Zofki, katero je bila Anka položila na posteljo.

»Za enkrat je dovolj, mati,« je šepnila Anka, »pazite na njo, omedlevica bo kmalu prešla.« — Nato se je obrnila k pisarju in rekla:

»Pojdi z mano, dala ti bom pismo, da ga poneseš gospodu Alapiču v Vukovino.«

* * *

Mali Šimen Drmačič sedi na vrbovem štoru ob Savi, da bi se okrepčal za pot v Vukovino. Počasi potegne iz žepa steklenico žganja in parkrat srkne. S steklenico se mu potegne iz žepa pismo in pade na zemljo.

»Oho, skoro bi ga izgubil,« zamrmra pisar. »Na, tukaj bodi!« reče in položi pismo na klub, ki je ležal poleg njega v travi.«

Drmačič je bil takrat zelo žejen, zato je izpil vse žganje in začel po svoji stari navadi filozofirati. Zakaj je Zofka tako zakričala, ko je čula o Miličevi smrti? O tem je tokrat Šimen filozofiral. Gledal je v zemljo in pri tem mu je pogled padel na pismo. V pismu bo na to odgovor! Že je iztegnil roko, toda kmalu jo je umaknil. Zamislil se je. Bi? Ne bi? Bi! — tako je začel šteti gumbe, nato pa je pismo hitro razpečatil in čital sledeče:

(Dalje prihodnjic.)

nji dunajski mogotei. Razlika med obema je le ta, da so nas hoteli na Dunaju **ponemčiti**, naši »Jugoslovenci« so nas pa hoteli »pojugo-sloveniti«, t. j. **posrbiti**.

Zato so ukazali, da se morajo otroci že v **ljudski šoli** učiti cirilico in srbsčino! Otroci še niti tistih črk dobro ne poznajo, s katerimi pišejo in bero svoj materini jezik, pa jim že vtepaajo v glavo — cirilico!

Srbom po »ujedinjenju« še v sanjah ni padlo v glavo, da bi se »pojugo-slovenili« z vpeljavo latinice in z učenjem slovensčine v **srbskih ljudskih šolah**. Oni so ostali **Srbi** in vzgajajo svoje otroke kot **Srbe**. Toda ponižni slovenski hlapce menda res ne more živeti, če ne

zleze komu v čreva. Prej smo lezli v dunajska čreva, danes pa v srbska.

Vsak pameten človek mora uvideti, da je učenje cirilice in učenje srbskega jezika v slovenskih **ljudskih šolah** nepotrebno in čisto odveč. **Zato naj se to odpravi!**

Za one pa, ki se hočejo učiti več, je še vedno na **srednjih šolah** časa dovolj, da se priučijo cirilice in srbsčine takrat, **ko bodo že dovolj podkovani v slovenščini!**

Mnogi nam bodo seveda rekli, da pišemo »protislovansko«, če se zavzemamo za odpravo cirilice iz naših **ljudskih šol**. Tem odgovorjamo, da pišejo Čehi in Poljaki samo latinico, pa jim zato še nikdar ni nihče očital, da niso Slovani!

Dopisi.

Marnberg. Razmere, kakršne so pri nas, presegaajo že vse meje človečnosti. Oglejmo si le tukajšnji grad, last gospe Supan, ki ima razen tega posestva še v Mariboru, Poljčanah itd. Poleg gradu stoji stara podrtija, takozvan »klošter«, kjer stanujejo razne delavske družine. Sreče se krči človeku, kako tu prebivajo delovni trpini. Vse je razdrto, pada ni, vlaga pa takšna, da teče curkoma od sten. Za takšno stanovanje morajo delavke delati celo poletje pri grajščakinji za celih 9 dinarjev dnevno brez hrane.

Ako gre delavec h kmetu delat, kjer dobi tudi hrano, le za nekaj dni, se mu stanovanje takoj odpravi. Kako ti reveži žive, si lahko vsakdo sam misli. Kje je pristojna oblast, ki bi te ljudi ščitila in naredila vsaj malo reda? Tem revežem kličem, da se združijo in organizirajo. »Avtonomist« se bo rad potegoval za Vas, da pridejo kdaj tudi za Vas boljši časi. Vsekakor pa pozivamo oblast, da te razmere preišče in po zakonu brezvestno izkoriščane delavske družine zaščiti.

Iz naše organizacije.

SOMISLJENIKOM NA ŠTAJERSKEM!

Dne 12. oktobra 1924 se bo vršila v Ptuj konferenca slovenskih republikancev za Štajersko. Dnevni red: 1. Naš program. 2. Naša organizacija. 3. Naš tisk. — Konferenca se bo vršila po § 2. shodnega prava. Pristop imajo le zaupniki, predsedniki in odborniki krajevnih organizacij, občinski svetovalci in župani republikanske stranke. Kdor se hoče konference udeležiti, naj to naznani **takoj** upravi našega lista, da se mu doloži vabilo, ker brez vabila vstop ne bo nikomur dovoljen. Prostor konference bo razviden iz vabila.

SOMISLJENIKI NA KRANJSKEM!

Dne 19. oktobra 1924 (na žegnansko nedeljo) se bo vršila v Ljubljani konferenca slovenskih republikancev za Kranjsko. — Dnevni red: 1. Naš program. 2. Naša organizacija. 3. Naš tisk. — Konferenca se bo vršila po § 2. shodnega prava. Pristop imajo le zaupniki, predsedniki in odborniki krajevnih organizacij, občinski svetovalci in župani republikanske stranke. Kdor se hoče konference udeležiti, naj to naznani **takoj** upravi našega lista.

Ig pri Ljubljani. — V nedeljo, 28. septembra t. l. so tukaj zborovali somišljeniki slovenskih republikancev, sami resni kmečki možje. O političnem in gospodarskem položaju slovenskega ljudstva je poročal g. A. Prepeluh. Spočetka sta ga motila dva nepovabljeni gosta z medklici, katera dva so v izzivalnem namenu poslali na zborovanje demokrati-orjunaši. Toda morala sta jo na zahtevo navzočih odkuriti. Na to se je zborovanje mirno nadaljevalo in končalo. Temperamentno je govoril za cilje slov. republikancev tudi g. Joško Dolenc. Navzoči so izvajanjem obeh pritrjevali ter z navdušenjem sklenili, da se takoj osnuje krajevna politična organizacija Slov. republikancev. Svoj pristop je priglasilo nenavadno visoko število mož, ki so si na to izvolili odbor. V odbor krajevnih organizacij so bili izvoljeni: Za predsednika posestnik Jožef Kozin, za njegovega namestnika Anton Terkol, za tajnika Martin Mrkun, za blagajnika Alojz Šteblaj, kot odborniki pa Bolant Ivan, Rupert Anton in Zalar Franc.

Begunje nad Cirknico. Tu so osnovali krajevno organizacijo Slovenskih republikancev za občino Begunje. Predsednik je Jakob Sernel, njegov namestnik pa Jožef Meden, blagajnik pa Anton Maček. V odboru so še Jožef Turšič, Janez

Turk in Ivan Kranjec. — V občinskem odboru so naši somišljeniki zastopani.

Ti odlični slovenski možje so lahko za zgled vsem drugim! Zaspanci po drugih občinah, zganite se in ravnajte se po njih!

Pozor, davkoplačevalci!

Iz vseh krajev Slovenije se oglašajo davkoplačevalci s pritožbami o silnem davčnem pritisku. Te pritožbe so dale tudi povod raznim slovenskim listom, da so poskušali nezadovoljnost ljudstva izkoristiti v svoje politične namene, dolžeč vedno le svojega političnega nasprotnika, češ da je samo politični nasprotnik kriv neznosnih davkov in nihče drugi!

Jako pravilno stališče pa je zavzel v tem vprašanju ljubljanski »Narodni dnevnik«, ki piše dne 26. septembra na uvodnem mestu med drugim:

»Ker na vsej tej zadevi nismo interesirani ne posredno, ne neposredno, se smemo morda z začudenjem vprašati, kam je izginila zakonito zajamčena davčna avtonomija in čemu je lajški (neuradniški) element pri davčni upravi? Nekaj ljubljanski dnevnik beleži, da dobiva mnoge zasebne pritožbe radi previsoke obdaje. Zoper koga morejo biti naperjene te pritožbe? Zoper finančno upravo? Ali proti posameznim uradnikom? Mislimo da ne, ker davčna uprava davkov sploh ne odmerja, temveč k odmeri le izračunava zakonito določene zneske posameznikom. **Odmero izvršijo vendar cenilne komisije in te komisije voli prebivalstvo! Slovenski davkoplačevalec si torej odmeri svoj davek sam!** Seveda pod pogojem, da se zanima za osebo svojega zaupanja in voli v cenilne komisije le ljudi, o katerih pravicoljubnosti nima povoda dvomiti. In če dvomi, mu nudijo naši zakoni še vedno priložnosti dovolj, da se popravi morebitna krivica. **Nad cenilnimi komisijami so še prizivne komisije** in poleg tega je še vsakemu svobodno poslužiti se vseh mu razpoložljivih dokazov.

Tu pa je zakopan »pudel«. **Nedostaja namreč še pravega smisla za samoupravo v lastnih materialnih stvareh. Kadarkoli so se vršile volitve v davčne cenilne komisije, je mogel še vedno ugotoviti vsakdo, kako bore malo zanimanja je za te volitve in kako je večini ljudi neznanstvo vseeno, ali ga bo ocenjeval in s tem predpisal davek prijatelj Peter ali sovražnik Pavel.**

Pred dobrim letom smo objavili v »Avtonomistu« članek o »davčnem

Ministri na „razpoloženju“.

V bivši Avstriji smo imeli zakon, da je vsak, kdor je bil le par ur minister, vlekkel dosmrtno pokojnino v znesku 4000 starih goldinarjev, kar je bilo njega dni zelo veliko. Ko pa je začela tudi v Avstriji tik pred vojno pritiskati draginja, so tem gospodom »milostnim potom« njihovo pokojnino še znatno zviševali.

Po avstrijskem vzoru smo dobili tudi v Jugoslaviji čedno in vablivo ustanovo upokojenih ministrov ali »ministrov na razpoloženju«. Vlada tudi v Jugoslaviji teh gospodov ni zapustila, ampak jih je prav dobro preskrbela.

Prejšnja (Pašičeva) vlada je določila, da se šteje ministrom vsako leto ministrovanja kot pet let državne službe! Kdor je bil torej dve leti minister, ima 10 let državne službe in pravico do dosmrtno pokojnine. Pri vsem tem pa za mini-

stru niso predpisane nobene »kvalifikacije« (posebna izobrazba). Do kakšnih nezmiselnosti pa lahko pripelje ta določba, naj pojasnimo na vzgledih. Bivši minister za vnanje zadeve dr. Momčilo Ninčič je ministrov vseh skupaj okoli 10 let. Po Pašičevem zakonu se mu mora šteti torej 50 službenih let za odmero pokojnine! Ker pa je mož star šele okoli 50 let, je torej začel služiti državi že v zibelki!! Ali pa Pašič! Ta je ministrov nad 20 let. Po zakonu ima torej nad 100 službenih let, po katerih se mu mora odmeriti pokojnina! Ker pa je mož danes star šele okoli 80 let, je začel torej državi služiti že 20 let pred svojim rojstvom!!

Ali nimajo Nemci prav, če pravijo: »Bei Gott und in Serbien ist alles möglich — pri Bogu in v Srbiji je vse mogoče«?

Da se pa naši »cenilci« svojih pravic ne zavedajo, temu je kriva v veliki meri tista prokleta slovenska hlapčevska natura, ki vidi v vsaki uradni osebi še vedno neko »višje bitje«, pred katerim se mora vsak valjati v prahu, nekoliko pa mogoče tudi postopanje gospodov predsednikov komisij samih, ker ne dajo članom cenilnih komisij dovolj pravnega pouka, kakor ga dajejo n. pr. predsedniki porotnih sodišč porotnikom. Če bi sedela v davčnih cenilnih komisijah večina mož v hlačah in ne v slovenskih hlapčevskih kijkljah, bi bilo marsikaj drugače!

Zato smo tudi v zadnji številki našega lista napisali članek »Več ponosa in samozavesti! Tisti nesrečni hlapčevski duh mora iz Slovencev ven, na njegovo mesto pa mora stopiti odločnost in ponos zavednih republikancev! Zato naročajte, širite in berite »Avtonomista«!

Dnevne vesti.

Kaj je glavno? Pri nas so v najnovejšem času upokojili, prestavili, odstranili in nanovo nastavili celo vrsto uradnikov in učiteljev. Pri tem pa nihče ni vprašal, kaj

bodo imeli od tega uradniškega preseljevanja ljudje. Ali je s tem kaj pridobljeno za ljudstvo, če mora »liberalec« iz Ljubljane v Metliko ali pa »klerikalec« iz Metlike v

Ljubljano? Obadva, »liberalce« in »klerikalece« ostaneta tudi na svojih novih službenih mestih to, kar sta bila prej! Ljudje pa kolnejo enega in drugega, ker sta po navadi obadva zanič.

Na današnji uvodnik še posebej opozarjamo in prosimo, da ga vsi prav natanko preberejo.

Pripravljen napad na kralja. Pred dobrim tednom so raznesli belgrajski časopisi novico, da so sklenili bolgarski komitaši umoriti kralja Aleksandra. Umorili bi ga naj bili 27. septembra. Toda 27. september je prišel in srečno minil brez vsakega napada. To potrjuje staro resnico, da napovedanih revolucij nikdar ni. Poročila o nameravanem atentatu so raznesli belgrajski listi zato, da delajo za kralja nepotrebno reklamo, češ da bo kralj na ta način postal bolj »popularen«. Ti ljudje ne vedo, da se dela take vrste reklama mogoče za kakšen cirkus, ne pa za kralja.

Neredi in nemiri v Južni Srbiji in na albanski meji še vedno trajajo. Večni poboji in pokolji tam doli so najboljši dokaz, da sever in jug naše države ne spadata skupaj pod eno upravo.

Zastopnik angleškega vnanjega urada in sicer ravnatelj oddelka za Srednjo Evropo g. Lompon je koncem preteklega meseca obiskal Belgrad in kralja Aleksandra. Sestal se je tudi s Štefanom Radićem v bližini Belja. To pomeni, da Angleži z velikim zanimanjem zasledujejo novo politično smer v naši državi.

Oboroževanje. Naša država je podpisala s Francozi pogodbo za posojilo v znesku 300 milijonov francoskih frankov. V pogodbi je rečeno, da naša država tega denarja ne dobi v gotovini, ampak da nam bodo dali za ta denar orožje. Francozi so začeli res dobavljati orožje, toda to orožje ne zasluži tega imena, ker je — staro železo. Belgrajski list »Republika« poroča, da se je komandant v Sarajevu obrnil po prejemu tega »orožja« na vojno ministrstvo z vprašanjem, kaj naj s tem »orožjem« napravi, ker je dobro samo še za muzej! Vse te kupčije je posredoval seveda znani Pašičev sinko Rade, »bedno dete«! Kaj bo rekla sedanja vlada h takim kupčijam?

Za ruskega carja se je proglasil neki bivši ruski veliki knez. Rusi v Rusiji se za ta proglas niso prav nič zmenili. Zato caruje novi car lahko sam nad seboj. Ko se je pred leti neki bogat Francoz proglasil za carja puščave Sahare, so rekli ljudje, da je norec, in ker se za saharško cesarstvo ni nihče zmenil, ga tudi bilo ni.

Nadvojvode nekdanj in sedaj. Nekdanj smo imeli nad seboj cesarja in ogromno število nadvojvod. Če se je tak človek pokazal javno, so ljudje od vseh strani drli skupaj, da vidijo »višje bitje«. Ko se je leta 1918. kar cel ducat raznih tronov podrl, so se razni nadvojvode tudi še kazali javno, ampak ljudje niso nič več drli skupaj, da bi zijala prodajali nad »višjim bitjem«, temveč so se za te gospode menili toliko kakor za druge ljudi, namreč nič. Iz česar sledi nauk, da si razna »višja bitja« ustvarjajo v svoji neumnosti ljudje sami: Dokler hodijo koga gledat, je tisti človek »višje bitje«, če ga pa ne hodijo več gledat, je človek kakor vsak drugi. Ali si bodo slovenski ljudje kdaj to zapomnili in to povedali tudi svojim otrokom?

Hrvatje in mi. Takoj po »osvojenju« l. 1918. je zapihala med nami silna »jugoslovenska« burja. Kar čez noč se je vse »pojugo-slovenilo«: »pojugo-slovenili« se je Sokol, »pojugo-slovenili« so se brivci, »pojugo-slovenili« so se časnikarji, profesorji, učitelji itd. Tako je bila cela Slovenija »pojugo-slovenjena«. Ta bolezen se je bila razširila tudi na Hrvaško. Hrvatje pa je od te bolezni korenito ozdravil Štefan Radić, tako da imajo danes na Hrvaškem hrvaškega Sokola, imajo hrvaško učiteljstvo, hrvaške profesorje itd. S tem so Hrvati dokazali tudi na zunanaj, da so zaveden hrvaški narod.

Med nami Slovence pa še vedno lažijo »jugoslovenski« učitelji, »jugoslovenski« profesorji, »jugoslovenski« Sokoli itd. Našim slavnim »Jugoslovenom« kar ne gre v glavo, da bi mogli biti kdaj slovensko misleči in čuteči Slovenci, ampak oni morajo biti zaviti v kakšen tuj plašč, enkrat v avstrijsko-patrijotičnega, danes v »jugoslovenskega« (pravzaprav srbskega), jutri pa morebiti v laškega. Živeli »Jugosloveni«!

Občinske volitve so bile pred 2 tedni v Mariboru, zadnje nedeljo pa v Celju. Zmagali so povsod Slovenci proti Nemcem.

Čudna pravica. Pred tremi ali štirimi meseci so se v Ljubljani spopadli socijalni demokratje in »orjunaši«. V boju je bil neki delavec ubit. V preiskavi so socijalni demokratje priznali, da so socijalni demokratje, tudi orjunaši so priznali, da so orjunaši, slavna naša oblast je pa zaprla — komunisti dr. Lemež! Dr. Lemež je zaprt še danes!

Dobra uprava. Začetkom junija je bilo v Trbovljah okoli 60 orožnikov. Kljub taki oboroženi moči, ki bi bila morala skrbeti za red — pa menda ni smela!! — so ubili rudarja Fakina in slavna naša oblast še danes ne ve, kdo ga je! Pa pravijo, da ni pravice na svetu!

Izpolnjene položnice smo priložili v tej številki nekaterim cenjenim naročnikom, ki naročnine doslej še niso poravnali. Na položnici ima vsak označen čas naročnine in znesek, ki je plačati za to dobo. Kdor v tej številki ne prejme še položnice — jo dobi v eni prihodnjih številki. Prosimo pa, da vsak takoj ko prejme položnico z isto gotovo plača naročnino.

Uspeh hrvaških republikancev. Zagrebški list »Morgen« poroča: Vsled posredovanja poslanca Bačinića, ki pripada hrvaški republikanski kmečki stranki, je predlagal minister za kmetijstvo dr. Kulovec finančnemu ministru, naj bodo vsi kmetje, ki so trpeli letos škodo vsled neviht, prosti zemljiškega davka. Finančni minister je ta predlog sprejel.

Dobra sodba. V nekem zagrebškem listu beremo sledečo jako pravilno sodbo o Radićevi sedanji politiki: »Tisti, ki mislijo, da je Radić svojo prejšnjo politiko izpremenil al pa celo opustil, se zelo motijo. Radić in njegovi Hrvatje niso nič opustili. Oni so samo spoznali, da se dogodki ne bodo razvijali tako, kakor bi se, če bi bil ostal še Pašič na vladi. V tem slučaju bi bilo prišlo do resnih dogodkov. Krona pa je to spoznala in položaj se je vsled tega hipoma izpremenil. Ta položaj so razumeli takoj tudi hrvaški zastopniki in oni so sklenili, da bodo ta položaj podprli. To pa še ne pomeni, da so oni svoje cilje zatajili, ampak oni so ubrali samo drugo pot, da svoje končne cilje dosežejo. Štefan Radić ve predobro, kaj more doseči, če izkreneni svojo taktiko (način boja), ne da bi izpremenil svojo politiko (svoje cilje).«

Zveza bivših vojakov svetovne vojne. 31. 8. na Brezjah izvoljeni odbor se je v svoji seji 1. sept. t. l. konstituiral tako: preds. M. Colarič, I. podpreds. Jernej Hafner, II. podpreds. Ig. Mihevc, tajnik Fr. Bonač, nam. Matičič, blagajnik R. Wagner, nam. invalid Strle, odbornik: Juvan, Paulin, Rado Sturm. Ta odbor je prevzel od sklicateljev sestanka 31. 8. na Brezjah, ki so od prebitka darovali 1000 Din vojnim slepeem, 1000 Din pa Udruženju invalidov, nalogo izvršiti sklepe zborovalcev na Brezjah. Poslal je ministrskemu svetu in narodni skupščini sledeči poziv: 31. 8. t. l. se je zbralo nad 5000 bivših vojakov iz cele Slovenije na Brezjah (okraj Radovljica). Na tem zboru je bil soglasno sprejet tudi sledeči poziv: »Državno vodstvo, kraljevo vlado in narodno skupščino slovesno pozivljamo, naj kar najbolj pospešita resničnim potrebam tovarišev invalidov ter njihovih svojcev ustrezajoč zakon in pravično izvajanje tega zakona. Enako naj tudi poskrbita za dostojno oskrbo vseh vojnih

grobov in pokopališč brez razlike v celi državi potom vojaške in civilne uprave v sporazumu s prebivalstvom in duhovščino.« Podpisani odbor, 31. avgusta od zborovalcev na Brezjah v to poverjen, sporoča ta poziv kr. vladi in narodni skupščini v trdnem zaupanju, da bo vsaj 10. leto, odkar so padle prve žrtve v svetovni vojni, državno vodstvo storilo, kar smo dolžni žrtvam vojne. Pripravlja pravila za Zvezo bivših vojakov svetovne vojne in dostojno spominsko ploščo za svetišče na Brezjah. Skušal bo vse storiti, da se pravično poskrbi za tovariše invalide, za ubožne svojce padlih tovarišev, da vsaka župnija ali občina postavi vsaj skromen spomenik (ploščo) padlim rojakom, da se zbera kmalu zadostna sredstva za skupen velik spomenik vsem padlim slovenskim vojakom v središču Slovenije in se dostojno urede vsa vojna pokopališča v Sloveniji. V dosego teh namenov prosi vse rojake, da se odzovejo z obilnimi darovi na naslov: »Prosvetna zveza« (za Zvezo bivših vojakov) Ljubljana, Miklošičeva c. 7. ali na upravo enega izmed slovenskih dnevnikov. Pozivljamo vse organizacije, naj poskrbe za dostojno okrasitev voj-

nih grobov že za letošnje Verne duše in za osnovanje krajevnega odbora za spomenik padlim vojakom v vsaki župniji!

Odbor Zveze bivših vojakov iz vojne.

Prijave točilcev (prodajalcev) alkoholnih pijač radi odmere točilne takse za leto 1925. Do 11. oktobra tek. leta mora vsak točilec (prodajalec) alkoholnih pijač pristojnemu oddelku finančne kontrole predložiti podatke, ki so potrebni za odmero točilne takse za leto 1925. **Kazni za zamude opustitve ali netočnosti so izredno ostre;** v lastnem interesu naj torej vsakdo nemudoma zadosti svoji prijavi dolžnosti. — Seboj je prinesli: obrtne listine, podatke o dimenzijah točilnih prostorov, o številu miz, stolov, klopi in največ istočasno sedečih gostov, o količinah in izkupičku iztočenih pijač po vrstah v enoletni dobi 1. julija 1923 do 30. junija 1924 (posebej na drobno, posebej na debelo), izkazila o obrtnih pravicah poslovođje in kolek za 5 Din. Vsak naj pride osebno. **Oproščeni te posebne prijave so le vinogradniki-točilci vina lastnega pridelka,** ki so v posesti dovolila finančne uprave.

Delavsko zavarovanje.

Povedali in kazali smo že precejkrat na tem mestu, kako hočejo Velesrbi doseči svoj smoter, namreč napraviti iz Jugoslavije Veliko Srbijo. Kar tako na lepem to ne gre in vidijo tudi, da jim posamezni slovenski in hrvaški odpadniki ne morejo pomagati, ker jih je ljudstvo prav tako hitro spoznalo kakor odločno odklonilo. Zato so se vrgli na drugo polje. Za najboljšo sredstvo, ki obenem tudi nekaj nese, so spoznali popolno gospodarsko uničenje Slovenije in Hrvaške. Ko bo to izvršeno, pojde po velesrbskemu receptu lahko. Kajti berači so sicer dostikrat neprijetni, po navadi pa niso nevarni. Berač ne zahteva, berač samo prosi.

Prav zato pa smatramo mi za svojo najvažnejšo nalogo, da takoj sproti opozarjamo na vse velesrbske poizkuse in dejanja, ki naj pripeljejo Slovence v popolno siromaštvo in mu tako vzamejo zadnje odporno silo.

Včasih je to delo težavno, zakaj skrita in zavita so pogostokrat taka dejanja v nedolžno obliko. Sicer mi ne verjamemo še tako nedolžni obliki in obleki. Volk ostane volk tudi potem, ko je ogrnil ovčji kožuh in v čistost vsakega »Jugoslovena« ne verjamemo, če se tudi vsak dan oblečejo v belo oblekico prvega obhajila. Ali le prerado se zgodi, da tudi pošteni, toda preveč dobroverni ljudje mislijo, da smo črnogledi, da končno stvar le ni tako huda.

Prav tem dobrovernim ljudjem lahko dokažemo na vzornem primeru, kako smo imeli prav mi s svojo nezaupljivostjo napram vsakemu belgrajskemu dejanju.

Dobri dve leti je tega, kar sta skuhala Žerjav in Pribičević zakon o zavarovanju delavcev, na katerega je seveda pritisnil državni pečat Lazica Markovič. Da je vsaka stvar, pod katero beremo ta čedna imena, do brezumnosti centralizma in centralistična, je jasno. Vendar se pa že omenjenim dobrovernim ljudem svoj čas stvar ni zdela preveč huda, češ, socialnopolitičen zakon je to, ki ne nudi dosti prilike za »zaslužek« in nekje se mora vendar nahajati nekaj osrednji urad.

Sicer bi že takoj tukaj človek nekaj pripomnil. Edino v Sloveniji je bilo delavsko zavarovanje že do prevrata izvedeno na prilično evropski način. Edino Slovenija je imela tudi upravni aparat, ki bi se mu sicer moglo v tem in onem prigovarjati, ki je bil pa v celoti vendar na svojem mestu. Rekl bi torej, če naj se že res izvrši centralizacija, naj se izvrši na kraju, ki je za to najbolj pripraven in primeren, torej v Ljubljani. Saj je Ljubljana prav za prav razglašena za državno prestolico ravno tako,

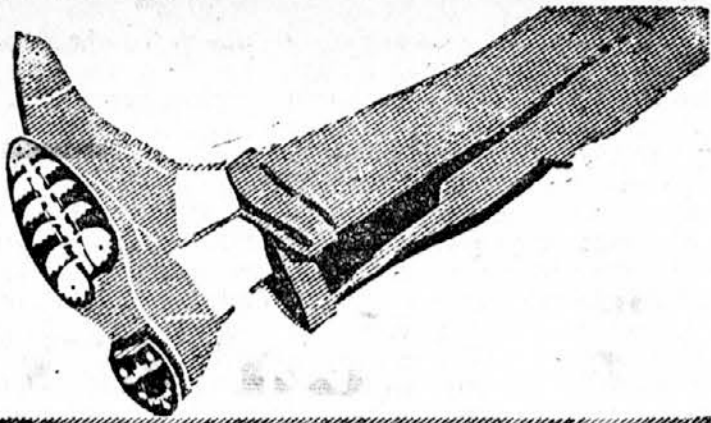
kakor Belgrad ali Zagreb, in če se že mora vse centralizirati, naj se centralizira vsaj nekaj tudi v Ljubljani, vsaj tisto, za kar je Ljubljana primernejše mesto.

Seveda, Ljubljana je prestolnica samo na papirju, in ni še v njej centralizirano družega, nego kričečih krivic, ki se nam gode. Da bi se pa v njej osredotočilo delavsko zavarovanje in delavski osrednji zavarovalni urad, v katerega se stekajo dan za dnem lepi denarji — ne bodite vendar tako otročji! Za belgrajsko družino je Ljubljana predaleč in tudi preveč evropska, da bi se moglo po domače segati v njene blagajne, tako da »ne ve levica, kaj dela desnica.« Zato so centralizirali osrednji urad v Zagrebu, od koder ga imajo prenesti v petih letih seveda v Belgrad.

Prvo dejanje centraliziranega zavarovalnega urada je bilo, da je prepovedal nameravano stavbo primerne službenega posloplja v Ljubljani, ki naj bi se gradilo za naš slovenski denar, in drugo, seveda, da je potegnil denar slovenskih delavcev iz slovenskih denarnih zavodov in ga naložil po raznih demokratskih bankah na Hrvaškem in v Srbiji. Da morajo te banke biti hvaležne svojim vlagateljem, to se razume, in mislim da ga ni, ki bi mislil, da se ta hvaležnost kaže samo v besedah »najlepša hvala«, ampak da zahtevajo bolj materializirano hvaležnost. Seveda, od te hvaležnosti ne bo imel niti slovenski delavec niti slovensko narodno gospodarstvo ničesar. Prvi, ker bo radi brezprimerne koruptnosti raznih Jugoslovenov samo prikrajšan in oškodovan v svojih pravicah, drugo, ker ta centralizirani osrednji urad samo jemlje denar iz našega gospodarskega organizma in ga seveda s tem slabi, kakor slabi človeški organizem pijavka, ki mu pije kri.

Naše stališče glede delavskega zavarovanja je načelno in prav radi te svoje načelnosti preprosto. Kakor vsako centralizacijo je treba razbiti tudi ono delavskega zavarovanja. V Belgradu ali kjerkoli pa naj grade magari posloplja v deset nadstropij, če hočejo, samo ne za naš denar!

Zato zahteva že občutek pravice, da se ti od centralistov iz Belgrada strankarsko imenovani odbori, zlasti osrednji v Zagrebu, pa tudi pokrajinski v Ljubljani enostavno razženejo, delavcem in obrtnikom pa da čimprej prilika volitev teh samoupravnih teles in tudi resnična avtonomija. Seveda je končni cilj ta, da se zakon spremeni v smislu federacije. To je treba izvršiti čimprej!

Palma kaučuk pete in podplati

omogočajo elastični, tihi hod,
štedijo Vaše noge in Vašo obu-
tev ter so trpežnejši nego usnje.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA
SLOVENSkih AVTONOMISTOV.
Odgovorni urednik Drago Brozovič.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Izšla je BLASNIKOVA

VELIKA PRATIKA

za navadno leto 1925 ki ima 365 dni.

„Velika Pratika“ je najstarejši slovenski
kmetijski koledar, koji je bil najbolj vpo-
števan že od naših pradedov.
Tudi letošnja obširna izdaja se odlikuje
po bogati vsebini, zato pride prav vsaki
slovenski rodbini.
Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in
stane 5 Din; kjer bi jo ne bilo dobiti, naj
se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikov
tiskarna in litografski zavod
Ljubljana, Breg št. 20.

**Trboveljski premog,
drva, koks,
angleški premog,
šlezjske briquete** dobavlja

ILIRIJA tu

Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon št. 220.

Plačilo tudi na obroke.

JUHAN

se dobi
v vseh špecerij. prodajalnih

ILIRSKA POSOJILNICA

Ljubljana, Kralja Petra trg 8/I.
sprejema hranilne vloge po 8%
Večje in stalne vloge do 12%.

Za pouk in zabavo je potrebno dobro čtivo,
ki je tudi veselje in kras knjižici. Za Din 5—
se dobi najboljši Kellerjev roman

Regina

Za Din 15— najlepši roman srbskega pisa-
telja Nušića

Občinsko dete

in za Din 14— se dobi knjiga

Zeleni kader

ki opisuje življenje legionarjev za časa sve-
tovne vojske in razsula Avstrije — v tiskarni
J. Blasnika nasl. v Ljubljani, Breg št. 12.
Denar je poslati naprej.

Trgovina ŽIBERT

se je preselila iz Prešernove ulice na
Kongresni trg zraven nunske
cerkve ter se cenjenim odjemalcem
priporoča še za nadaljno naklonjenost.

Bele klobuke,

oblike po 160 do 200 Din, dvobarvni
170 D in vse drugolične barve 150 D.

Priporoča, se najreelneje

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg

Kupim: Dunajski in Ljub-
ljanski Zvon, Kres,
Slov. Bčelo, Slov.
Glasnik in vse druge knjige

Hinko Sevar, antikvariat knji-
garna Ljubljana, Stari trg 34.

ADRIA

TOVARNA SLADNE KAVE
VELEPRAŽARNA
ZRNATE KAVE
MLINI ZA DIŠAVE I. T. D.
BRZOJAVI: ADRIA - VIČ
GLINCE PRI LJUBLJANI

Uro
Zlatina

F. P. ZAJEC
optik
LJUBLJANA,
Stari trg 9.

Šipalci
Ošala

DRVA,

trboveljski premog

H. Petrič, Ljubljana

Gospodarska cesta 16

Telefon 343.

THE REX CO
LJUBLJANA, GRADIŠČE 10.

Telefon št. 268.

**Najboljši pisalni, razmno-
ževalni in kopirni stroji.**
VSE PISARNIŠKE POTREBŠČINE.

FR. SLOVNIK

LJUBLJANA, Stari trg 2.

priporoča po najnižjih cenah svojo za-
logo izgotovljenih oblik in manufakture.
Obleke po meri se točno izvršujejo.

FR. SLOVNIK

Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj

STOEWER - RECORD

Vrhunec fine mehanike.

Zastopstvo:

Ludovik Baraga

Ljubljana

Šelenburgova ulica št. 6. I./d.

MERAKL

barve, mastila, lake, kit, emajle, kistove (čopiče)
in zajamčeno čisti firneš najboljše kakovosti nudi

Medić-Zankl

družba z o. z.

Maribor,
podružnica.

Ljubljana,
centrala.

Novi Sad,
skladišče.

Tovarne:

Ljubljana - Medvode.

Gospodarska poučna knjiga!

Ravnokar je izšla knjižica

„Osnovni pojmi modernega bančništva in borzništva“.

V knjigi je popisano, kako svet dandanes nalaga svoj denar, kako ga upravlja in kam ga nalaga. Popisano je življenje na borzah, kako delajo in od česa žive banke, pomen papirnega denarja, menic, čekov itd. O vseh teh stvareh mora biti dandanes poučen vsak umen gospodar. — Zato je knjiga velike vrednosti. — **Cena Din 20—** s poštnino vred. — Knjiga je izšla v samozaložbi, naroča se pri vseh knjigarnah in pri

Tiskarni J. Blasnika nasledniki, Breg št. 12.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavi: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta št. 5.

Telefon št. 367.

Vplačani kapital Din 3,000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje